

Do biologii Spuszczela (*Hylotrupes bajulus* L.)
Contribution à la connaissance de la vie de *Hylotrupes*
bajulus L.

1 fig. text.

podał

Z. BOROWIEC

Dosyć często da się słyszeć w drewnianych budowlach trzask podobny do wiercenia świdrem. Trzask ten powoduje larwa spuszczela, która jest bardzo niebezpiecznym szkodnikiem mebli, wiązań dachów, kantówek, słupów telegraficznych itp.

Larwa żeruje tylko w drewnie iglastym, drewna liściastego unika. W wielkiej ilości spotkałem powyższego szkodnika w Lęborku (Pomorze), na poddaszu stodoły i obory. Patrząc na krokwie i belki, trudno było by powiedzieć, że środek jest kompletnie zniszczony, jednak wystarczyło lekkie uderzenie siekiera, ażeby kantówkę 12×14 cm przełamać. Po odciosaniu 1 cm warstwy drewna, zauważyłem wewnątrz szerokie korytarze idące wzdłuż słoï, wypełnione białymi drobnymi trocinami, podobnymi zupełnie do mąki.

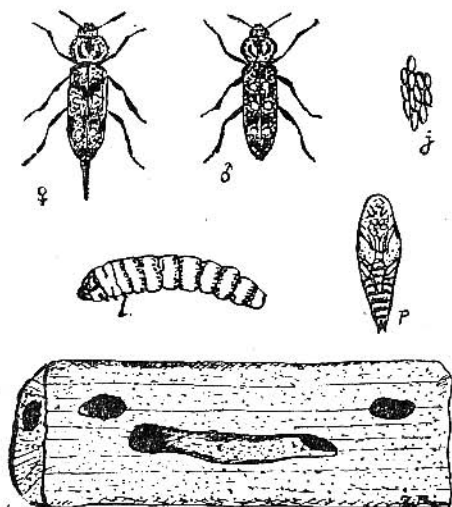
Po przecięciu podłużnym belki spostrzegłem, że larwa toczy chodniki w bielu drewna, omijając sęki i twardziel, ale z braku bielu atakuje również twardziel. Chodniki larw dochodziły do średnicy 7 mm.

Larwy żerują tylko w wewnętrznej części, pozostawiając cienką wierzchnią warstwę drewna zupełnie nietkniętą, co robi wrażenie, że drewno jest zupełnie zdrowe.

Po dokładnym zbadaniu uszkodzenia, wyrządzonego przez larwy spuszczela, doszedłem do wniosku, że krokwie dachu zostały w 90% zniszczone. W tym czasie (tj. w lipcu 1948 r.) pod wpływem silnego wiatru nastąpiło załamanie dachu. Wszelkie próby podjęte do poprawienia spełzły na niczym, bo wszystkie belki były tak zniszczone, że gwoździe wbijane nie mogły się utrzymać. Przy złamaniu jednej z belek znalazłem kołyskę z poczwarką spuszczela. Kołyska znajdowała się przy samym końcu korytarza, tuż pod powierzchnią deski, w kształcie elipsy 21×6 mm wielkości. Poczwarke przechowałem w mieszkaniu

do czasu wyjścia spuszczała i po trzech dniach miałem owada doskonałego. W tym samym czasie złapałem w mieszkaniu kilkanaście sztuk spuszczelei, które w nocy wleciały przez otwarte okno. Prócz tego miałem możność obserwować spuszczała w Poznaniu, gdzie larwa drażyła chodnik w meblu. Obecność szkodnika zdradzały trociny, jakie każdego rana znajdowałem na podłodze. Poza tym spotykałem spuszczała w powiecie opatowskim w drewnie jodłowym tj. w słupie do podparcia szosy.

Widzimy z tego, że spuszczel jest szkodnikiem dość licznym, co zresztą potwierdzają dane z literatury obcej. Escherrich i Eckstein cytują, że w Niemczech szkody wy-

rażone przez spuszczała w latach 1925 — 1930 wynosiły milionowe straty.

Omawiany szkodnik należy do rodziny Kózkowatych (*Cerambycidae*). Chrzaszcz jest koloru brunatno-czarnego, na pokrywach posiada cztery niewyraźne owłosione plamki, przedplecze zaokrąglone, rozszerzone i owłosione delikatnym meshkiem. Wielkości około 19 mm, 4 — 6 mm szer.

Samczyki są nieco mniejsze od samic. Czas latania chrzaszczy przypada od czerwca do sierpnia, pozostaje to w zależności od temperatury. W tym czasie następuje rójka i składanie jajek. Samica posiada pokładelko długości 1,5 cm, którym skła-

da jajeczka w szpary drewna w ilości 100 — 300 sztuk. Z jajeczek wylęgają się larwy, które natychmiast wdrażają się w drewno.

Kilkuletnia larwa dochodzi do trzech cm długości, głowę ma silnie opancerzoną, twardą i koloru jasno-brązowego.

Generacja spuszczała zależy od suchości drewna, im suchsze drewno, tym generacja dłuższa.

Zabezpieczenie drewna przed spuszczałem: według p. Prof. Kozikowskiego nie należy używać drewna z dużą ilością bielu, jeżeli już takowe posiadamy, powinno się posmarować je smołą lub kreozotem, albo impregnować sublimatem i kwasem arsenowym. Powyższe zabiegi należy stosować zaraz po przetarciu drewna. Z innych środków skutecznych przeciwko wszystkim szkodnikom jest opryskiwanie drewna xylamonem.

Z Zakładu Ochrony Lasu U. P.

Dyrektor: Prof. Inż. A. Kozikowski.

Summary

The larva of *Hylotrupes bajulus* preys only inside of the coniferous log. After cutting of a cm of wood coat one may observe inside it many corridors running along the grains. These corridors are filled with saw-dust. The larva generally avoids the knag and the hard wood and worms in the inside part of the wood. These corridors may attend 7 mm of diameter. The cradle of *Hylotrupes bajulus* with its larva was found just under the plank and had the form of ellipsa.

The above mentioned noxious insect is able to make uncalculable damages. The female lays between June and August 100 — 300 eggs in the wood's chink; the generation depends on the dryness of the wood.

For the conservation against the *Hylotrupes bajulus*, according to Prof. Kozikowski, the wood must be smeared with pitch or with creosote, or impregnate with a corrosive sublimate and acid arsen. Xylamon may be also one of the best means against all noxious insects. The log must be bespattered with it.